

DAGENS FRÅGA:TJUGGFEM ÅR SJÄLVSTÄNDIGT FLYGVAPEN.

Vårt flygvapens 25-åriga tillvaro som självständig försvarsgren daterar sig från den 1 juli 1926.

Hans Majestät Konungen har till chefen för flygvapnet framfört sitt erkännande. Chefen, generallöjtnant Bengt G:son Nordenskiöld höll i samband med jubileet vissa anföranden - i rundradio den 30/5, i flygradio från J 28 den 2/5 och vid kransnedläggning efter gudstjänsten vid Minneshallen den 3/6 på morgonen. Efter jubiléet har han även genom flygvapenorder, på annat sätt och med hänsyftning på det fortsatta arbetet tackat personalen.

Endel av dessa erkännanden, order och uttalanden återges nedan. Slutligen ges ett summariskt referat av jubiléets högtidligheter, flygutställningar och flyguppvisningar.

KONUNG GUSTAF VI ADOLFS ERKÄNNANDE:

Flygvapenorder nr B 50/1951: - " Hans Majestät Konungen har till mig givit sitt helhjärtade erkännande för det arbete som personalen vid flygvapnet nedlagt under 25-årsperioden 1926-1951 och för den flyguppvisning på Gärdet den 3 juni varmed det goda arbetsresultatet ådagalades." Sign: - CFV.

FLYGVAPENCHEFENS MANING DEN 2/6:

Flygvapenorder nr B 50/1951: - " På den dag vi hugfästa 25-årsminnet av det svenska flygvapnets tillkomst hälsar jag all personal vid flyg-

vapnet och dem som verka för vapnet med tacksamhet och erkänsla för deras lojala, offervilliga och skickliga arbete för att forma vårt vapen till en slagkraftig enhet. - Må vi alla med fortsatt kraft och arbetsglädje föra flygvapnet vidare." Sign: - CFV.

F L Y G V A P E N C H E F E N S T A C K D E N 4 / 6 :

Flygvapenorder nr B 51/1951: - " S e d a n firandet av flygvapnets 25-årsjubileum slutförts i Göteborg och Stockholm vill jag framföra mitt uttryckliga erkännande till all personal som medverkat i luften och på marken. Envar kan med mig känna tillfredsställelsen över att ha hjälpt till att befästa flygvapnets anseende och att föra vapnet ytterligare framåt." Sign: - CFV.

C H E F E N S R A D I O A N F Ö R A N D E D E N 3 0 / 5 :

Ett 35 minuters program om flygvapnet i rundradion den 30/5, lett av Manne Berggren, avslutades av CFV med följande ord: -

" D e t h a r väl framgått av det föregående att flygvapnets 25-årsjubileum åsyftar flygvapnet som s j ä l v s t ä n d i g f ö r s v a r s g r e n , d v s en sådan med s a m m a ställning som armén och marinen, och med s a m m a r ä t t som dessa att göra sin stämma hörd hos statsmakterna, och för sina riksviktiga behovs tillgodoseende.

F ö r e 1 9 2 6 hade vårt militärflyg bestått av små, obetydliga delar av de gamla försvarsgrenarna. 25 år är ju ingen lång tid i historien, men när det gäller flyget, så är det mer än hälften av hela historien om flyg tyngre än luften. Två världskrig utan motstycke, med deras gränslösa drift efter de mäktigaste förstörelsemedlen, har hjälpt till att driva fram stridsflyget till en den mest fruktade krigsmaskin. Och i storblockens nu pågående rustningar har flygvapnet de största anslagen. Vårt flygvapen har, liksom alla andra flygvapen i början, haft att kämpa med stora svårigheter, innan dess betydelse insetts.

M e n från det senaste världskriget, med dess ovedersägliga bevis för vad starkt krigsflyg betyder, har vi kunnat glädja oss åt en växande förståelse hos vårt folk för hur n ö d v ä n d i g t det är för vår säkerhet, att vi själva har ett starkt flygvapen. Vi hoppas nu på den fortsatta förstärkning, som riksdagen i princip uttalat sig för, så att vi kan få det luftförsvar, som utgör grunden för att hindra förstörelse, och för allt försvar i övrigt. Med flyguppvisningar i Göteborg i söndags (27/5) och den i Stockholm

(3/6), med delar av flygvapnet, har vi velat ge åtminstone en del av vårt folk ett intryck av flygvapnet efter 25 år - även om detta intryck blir mycket kort och ytligt, och inte kan visa verklig strid.

M e d m i n n e n a av äventyr, hänförelse och glädje hos oss alla vid flygvapnet blandar sig vid detta jubileum de vemodiga och sorgsna tankarna på våra fallna kamrater, vilkas namn vi läser på marmortavlan i flygvapnets minneshall, med respekt och tacksamhet, vilka också går till deras anhöriga, som med dem mistat så mycket. - Men för att komma framåt får inte den oundvikliga sorgens hårda skola hämma flygarandan.

Flygvapnet måste gå vidare, över ljudhastigheten, igenom hinder av okända slag, och växa sig starkt nog att skydda vår frihet och självständighet. Det bör helst växa sig så starkt, att det genom den respekt det inger kanske aldrig behöver användas på allvar. - På den vägen - "Per aspera ad astra" - "genom mödor mot stjärnorna" - behöver vi vårt folks fulla stöd och förtroende."

C H E F E N S F L Y G R A D I O M A N I N G D E N 2 / 6 :

"Till alla flygvapnets förband - från chefen för flygvapnet.-

Jag sänder från mitt läge 8.000 meter över Mariefred. - För inställning - etta, tvåa, trea, fyra, femma, sexa, sjua, åtta, nia, nolla. - Jag gör denna sändning även för att markera radions utveckling, som gör det möjligt att leda flygvapnet enhetligt över hela vårt land, även om andra signalförbindelser skulle vara ur bruk.

Till alla flygvapnets personal riktar jag nu - dagen innan vi hugfäster vår 25-åriga tillvaro - ett tack och en maning. Gemensamt har vi tagit i arv och fullföljt uppbyggandet av ett flygvapen, som vi har rätt att vara stolta över. Det har formats till styrka genom personalens vilja, hängivenhet, ansvarskänsla och laganda. Må vårt vapen alltid krönas av dessa egenskaper, i dess fortsatta färd mot ännu större kraft och ännu större uppgifter.

Låt oss fortsätta vår väg, även om den är fylld av risker och svårigheter, i den oförvitliga framåtanda och sammanhållning, som skapar stora ting. Jag tackar var och en av er för flygvapnet och vi förenar oss alla i ett gemensamt handslag, betygande vår vilja att med inbördes tillgivenhet hålla vårt vapen högt, och göra det värdigt vårt folks aktning och hela världens respekt. - Lycka till! - Klart, slut." - (Sänt från jaktplan typ J 28).

KRING FLYGVAPNETS 25 - ÅRSJUBILEUM.

Flygvapnets 25-årsjubileum högtidlighölls i Stockholm och Göteborg i månadsskiftet maj-juni. Måhända borde jubiléet ha firats på födelsedagen den 1 juli, men av praktiska skäl var detta inte lämpligt. Chefen för flygvapnet beslöt därför att tidigarelägga högtidligheterna.

Göteborg inledde den 19/5 med en större flygutställning på Svenska Mässans område, ordnad av F 9. Här visades moderna och äldre flygplan och vidare olika slags flygmateriel - motorer, vapen, instrument, kameror, säkerhetsutrustning - som den ser ut nu och som den såg ut då flygvapnet var ungt. Söndagen den 27/5 anordnade F 9 en större flygdag på Säve, med deltagande av c:a 285 flygplan från samtliga eskadrar. Flygningen gynnades av vackert väder. Äldst i luften var 'Tummelisan' (Ö 1), som inte flugit sedan 1934, och yngst J 29:an. - För det musikaliska inslaget vid festligheterna i Göteborg svarade F 1, F 7 och F 12 musikkårer. C:a 100.000 åskådare hade infunnit sig.

I Stockholm öppnade flygvapnet torsdagen den 31/5 en "koncetrerad" flygplanutställning i Kungsträdgården. Här uppställdes 1951 års Saab J 29, Nieuportmonoplanen "M 1" från 1912 (spaningsplan) och ett Phoenix-jaktplan (J 1) från omkr 1920. Utställningen pågick t o m söndagen den 3/6. Middags, eftermiddags- och kvällsmusik utfördes omväxlande av F 1, F 8 och F 13 musikkårer. Under tiden 31/5 - 3/6 konserterade musikkårerna även på middagar och kvällar i andra Stockholms-parker. - Lördagen den 2/6 bestred flygvapnet högvakt vid Slottet. Den utgick ur centrala skolorna och avmarscherade från flygledningens ämbetshus på Gärdet. I tätén gick F 1, F 8 och F 13 sammanslagna musikkårer.

Söndagen den 3/6 blev den egentliga högtidsdagen i Stockholm. Den inleddes kl 1000 med en minnesgudstjänst över stupade flygare i minneshallen i ämbetshuset. Vid denna minnesgudstjänst var samtliga våra förband och skolor representerade med sina fanor. Vid minnesgudstjänsten var också ett 200-tal anförvanter till stupade kamrater närvarande. Fältprosten Helge Ljungberg förrättade gudstjänsten och vår chef nedlade, i samband med sitt hyllningsanförande, en lagerkrans. Dess band bar påskriften: "Till Stupade Kamraters Ära".

I strålände väder började flyguppvisningen på Gärdet kl 1430 - den hittills största i Sverige, med deltagande av omkr 320 flygplan ur alla eskadrar. Hans Maj:t Konungen var närvarande. Även här fick man se Ö 1 - Tummelisan - i luften, liksom flera J 29:or, och de flesta av de ännu i tjänst varande typer, som låg mellan dessa flygplan i utvecklingen. Uppvisningen var slut kl 1545. Med början omkr kl 1330, före uppvisningen, konserterade musikkårer ur flygvapnet på Gärdet, varjämte modellflyguppvisningar m m ägde rum. Pressen har utförligt redogjort för dagen, varför vi här inte går in på programmets detaljer närmare. Omkr. 200.000 åskådare åsåg evenemanget enbart från Gärdet, vilket enligt Stockholmspolisen torde varit den största folksamling, som någonsin förekommit i landet.

Högtidligheterna avslutades med att chefen för flygvapnet omedelbart efter flyguppvisningens slut gav mottagning för särskilt inbjudna från regering, statsmyndigheterna, diplomatiska kåren, flygindustrien, civilluftfarten m m i ämbetshuset.

H M Konungens erkännande, chefens för flygvapnet anföranden den 30/5 och 2/6 har lästs härövan. Ett flygtekniskt inlägg i jubiléet, jämförelse mellan ett flygplan från 1920-talet - "Tummelisan" (Ö 1) - och 1950-talets J 29:a, sådan den gjorts i rundradion den 30/6 av försökscentralens chef, majoren Å. Sundén, läses i U f l nr 7/51 (sid 213).

1951 ÅRS RIKSDAGS FLYGVAPENBESLUT.NATTJAKT OCH LUFTBEVAKNING. - FORTSATT DAGJAKTFÖRSTÄRKNING UPPSKJUTES.

Riksdagen har den 23 maj beslutat, att nattjakten och luftbevakningen skall moderniseras enligt de regeringsförslag som refererades i U f l nr 4/1951 (s. 119). Beslutet innebär, att hela nattjaktflottiljen förses med ny flygplantyp, och att luftbevakningen moderniseras inom större delen av landet.

Vad beträffar det förslag att i överensstämmelse med principbeslut av 1948 års riksdag förstärka de återstående fyra oförstärkta dagjaktflottiljerna, som väckts i de gemensamma borgerliga motionerna I:174 och II:231 (se U f l nr 2/51 s. 46), framhåller statsutskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 4:

"Utskottet, som anser att 1948 års riksdagsbeslut bör fullföljas, vill emellertid icke nu ingå på frågan i vilken takt den fortsatta förstärkningen bör ske. Detta torde få bliva beroende på våra ekonomiska och materiella resurser".

Utskottet erinrar därefter om att det vid 1950 års höstriksdag uttalades tvivel om möjligheterna att anskaffa erforderlig arbetskraft för inhemsk produktion av ytterligare dagjaktplan och fortsätter:

"Att svårigheter f n föreligga såväl på detta område som i materielavseende torde vara uppenbart. Något ingripande från riksdagens sida i syfte att på sätt i motionerna I:174 och II:231 föreslagits påskynda en fortsatt utbyggnad av dagjaktflyget anser utskottet icke böra ifrågakomma".

Riksdagsbeslutet innebär således, att den fortsatta förstärkningen av dagjakten uppskjutes till en oviss framtid.

Anslaget till anskaffning av flygmateriel m m för nästa budgetår blir 2 5 5 milj kr och bemyndigandet att beställa sådan materiel 2 7 0 milj kr.

Flygvapnets totalbudget för budgetåret 1951/52 stiger därvid till i runt tal 3 9 6 milj kr.

H E D E R S G Å V O R O C H H Y L L N I N G A R .

Vid 25-årsjubileet mottog flygvapnet ett ansevärt antal gåvor, adresser, blomsterhyllningar och telegram, för vilka tack avläts av chefen för flygvapnet eller genom hans försorg. Bland telegrammen märktes ett från Hennes Maj: t Drottningen.

Bland gåvorna må nämnas följande:

Royal Canadian Air Force - flygvapnets flagga och hyllningsadress,
 Luftforsvaret, Norge - minnestavla med flygförarmärke och inskription,
 Kungl Luftfartsstyrelsen, Stockholm - hyllningsadress,
 Riksförbundet Sveriges Lottakårer - förbundets silverplakett,
 Scandinavian Airlines System - hyllningsadress samt ett flertal flygbiljetter till svenska flygresor och rundflygningar, vinster i programlotteriet på flygdagen den 3/6,
 Svenska Aeroplan AB - hyllningsadress och penninggåva,
 Svenska Flygmotor AB - penninggåva,
 AB Svenska Metallverken - silverbägare m m,
 Kungl Svenska Aeroklubben (KSAK), Allmänna Svenska Elektriska AB (ASEA) och AB Gasaccumulator - kristallvaser m m, samt
 Konstnären greve Louis Sparre - oljemålning, porträtt av framlidne flygöverdirektören Claes Sparre.

Telegram- och brevhälsningar ingingo dels direkt, dels genom respektive beskickningar, från bl a chefen för amerikanska flygvapnet, brittiske flygministern, danska, finska, nederländska och schweiziska flygvapnen, varjämte canadensiska flygvapnet uppvaktade med en rundradiohälsning.

Hälsningar ingingo vidare från förre ÖB, general Helge Jung, Norges ÖB, generallöjtnant Ole Berg, chefen för marinen, franska och italienska ambassadörerna i Stockholm, brittiske flygattachén i Stockholm, canadensiska Air-Cadet Leage, Riksförbundet för Sveriges försvar samt Centralkommittén Folk och Försvar, Försvarsfrämjandet, Tekniska högskolans i Stockholm-avdelning för flygteknik och skeppsteknik, AB Svenska Järnvägsverkstäderna, Linköping, Pan American World Airways, Bristol Aeroplane Co (genom dess Stockholmsrepresentant), Ostermans Aero AB, svenska flygattachéer i utlandet, en del äldre flygofficerare, flygvapenintresserade svenska civilflygare m fl.

"25 ÅR SVENSKT FLYGVAPEN" - VÅR JUBILEUMSMINNESSKRIFT.

Till jubileumsdagen 1/7 1951 föreligger i tryck skriften "25 ÅR SVENSKT FLYGVAPEN", vår jubileumsminnesskrift. Den har tillkommit utan att något statsanslag behövt anlitas. Den måste å andra sidan helt betalas genom de medel, som inflyter på försäljningen. Om någon behållning uppstår, tillfaller denna 'Kungafonden', för stöd åt stupade flygares efterlevande.

En del av försäljningen skötes av Svenska pressbyrån och dess ombud (tobakshandlare, tidningskiosker o d). Det är emellertid önskvärt, att flygvapnets eskader- och förbandschefer, styresmännen och andra för flygvapnet intresserade landet runt verkar för skriftens distribution till och försäljning vid flyg- och flottildagar, idrotts- och hembygdsfester o d, samt på lämpliga försäljningsställen å resp platser, t e genom lokala flygklubbar, motor-, idrotts- och andra sammanslutningar, företag i flyg-, motor-, idrotts- och oljebranscherna, större hotell, hos bokhandlare, samt för dess placering i lokala bibliotek m m. Flygstabens pressektion tillhandahåller på rekvisition det antal exemplar, som av förbandscheferna m fl bedömes behövlige för förbanden m m och för försäljning i kommission inom resp förläggningssorter och rekryteringsområden, och till andra intresserade.

Minnesskriften utgöres av ett 32-sidigt häfte i djuptryck och A 4-format, med omslag i färgtryck. Skriften inrymmer ett bildvep genom de 25 år, som jubileumsperioden omfattar. Det ägnar också visst utrymme åt pionjärskedet dessförinnan. Bildmaterialet utgöres till största delen av fotografier, som insänts av resp förband. "25 ÅR SVENSKT FLYGVAPEN" har, förutom sitt aktuella jubileumsintresse, också sitt värde för framtiden som försvars- och flyghistoriskt dokument. Priset är endast 2 kronor st. AB Nordisk Rotogravyr i Stockholm har stått för det trycktekniska arbetet.

Det är chefens för flygvapnet önskan att vår minnesskrift skall bli ett ytterligare bidrag till sammanhållning och framgång för flygvapnet, och att den skall medverka till att öka flygintresset hos unga och gamla utanför våra led - ej minst bland de unga, som ännu inte ansökt om anställning vid vår försvarsgren. Härtill behöves emellertid hjälp med skriftens spridning genom alla intresserade inom och utom flygvapnet, enligt de normer, som ovan skisserats och på annat lämpligt sätt.